

Úmluva o právech osob s postižením

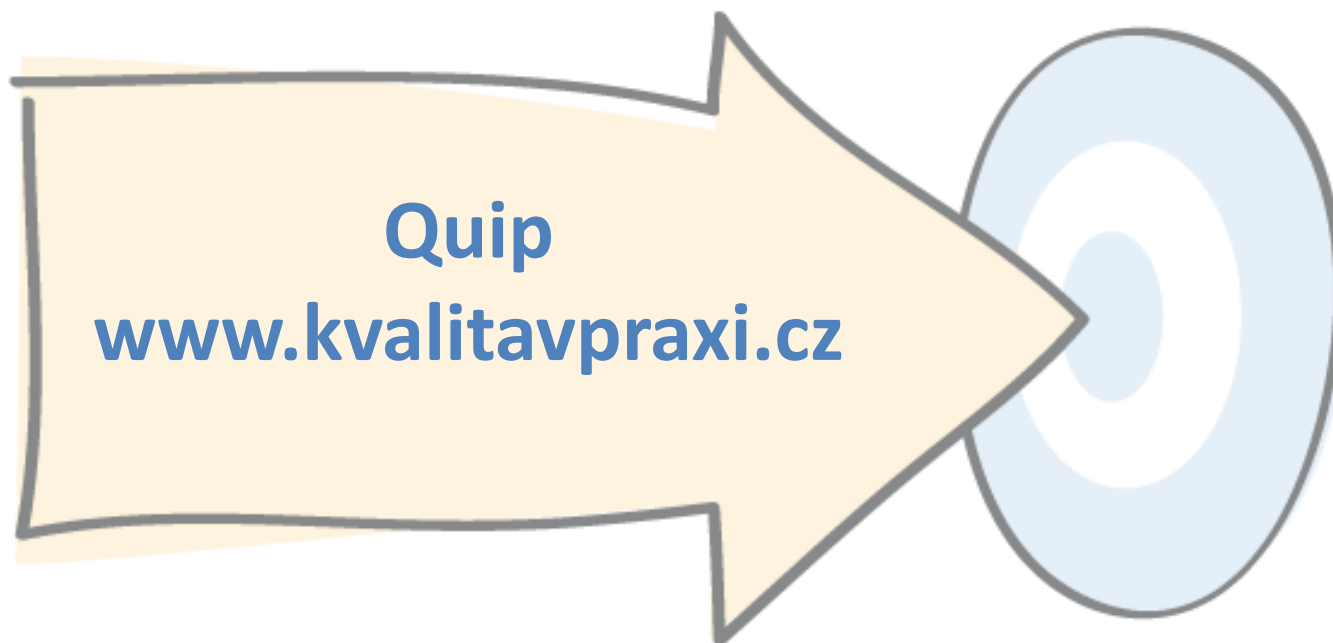
Výzva pro sociální práci

Milena Johnová, Quip

18. března 2015

Obsah

1. Bára: příběh na úvod
2. Úmluva a propojení se sociální prací
3. Vývoj služeb pro lidi s postižením
4. Pro ilustraci článek 12 Úmluvy – Rovnost před zákonem
5. Příběh a otázka
6. Co musí umět sociální pracovník/nice

Úmluva o právech osob s postižením

- Úmluva přijata spolu s opčním protokolem Spojenými národy **13. prosince 2006**
- V platnost vstoupila 3. května 2008
- ČR ratifikovala Úmluvu v září 2009
- Publikování ve sbírce mezinárodních smluv **únor 2010**
- Zákon 108/2006 Sb. o sociálních službách účinný od **1. 1. 2007**

Úkol sociálních služeb & sociální práce

- *Sociální služby (§3 odst. a) zajišťující pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení*
- *Úřad ORP (§92 odst. d): na území svého správního obvodu koordinuje poskytování sociálních služeb a realizuje činnosti sociální práce vedoucí k řešení nepříznivé sociální situace a k sociálnímu začleňování osob“*

Otázka pro sociální pracovníky/nice

Je obhajoba a prosazování práv klientů náplní sociální práce?

Poskytování podpory a pomoci lidem v tom, aby mohli chránit a naplňovat svoje práva, je základ sociální práce.

Úmluva

- *přispěje významným způsobem k odstranění hlubokého sociálního znevýhodnění osob se zdravotním postižením a na základě rovných příležitostí podpoří jejich účast ve všech oblastech občanského, politického, hospodářského, sociálního a kulturního života v rozvinutých i rozvojových zemích*
(preambule Úmluvy čl. y)

Úmluva

- *navazuje na desítky let trvající práce Organizace spojených národů na změně postoje a přístupů k osobám s postižením*

**Péče
o staré občany**

Učebnice pro obor soc

Vývoj služeb pro lidi s postižením

Klíčová otázka	Ústavní systém	Opouštění ústavů	Život v komunitě
Služby pro	Pacienti	Klienti	Občané
Kde	Ústav	CHB, CHD...	Vlastní byt, firma
Organizace služeb	Zařízení	Nabídka programů	Nabídka individ. podpory
Název služeb	Péče	Program	Podpora
Individuální plán	Plán péče, ošetrovatelský	Výchovný, rehabilitační plán	Plán zaměřený na člověka
Plán kontroluje	Odborník, lékař	Interdisciplin. tým	Člověk (s přim. podporou)
Nejvyšší priority	Zdraví, čistota	Rozvoj schopností	Sebeurčení, vztahy
Zaměření intervencí	Zlepšení zdravotního stavu	Změna chování	Změna prostředí a postojů
Zaměření kvality	Min. standardy péče	Standardizace programů	Kvalita života z hlediska člověka

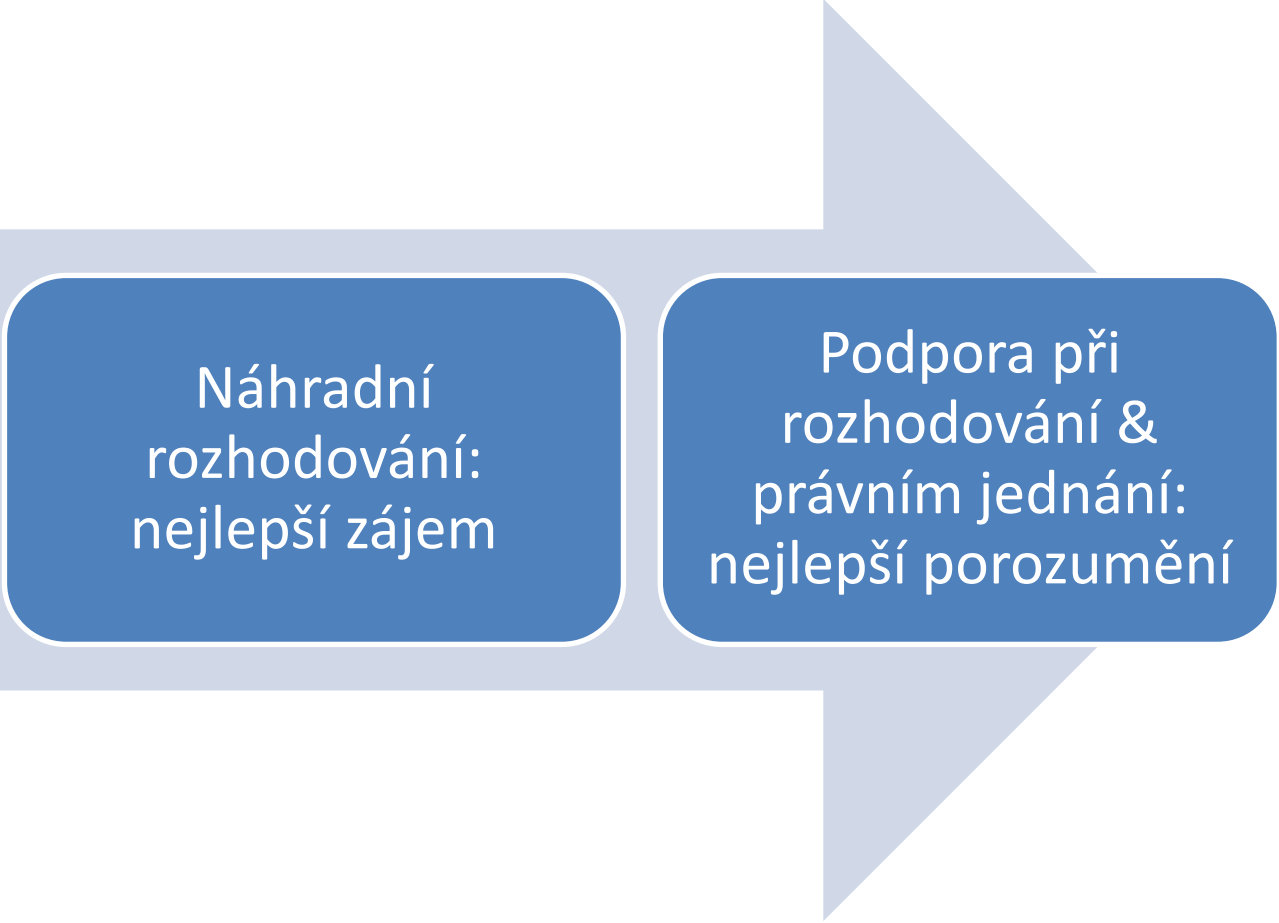
Podpora života v komunitě

- Spojeno s podstatnou změnou v postojích pracovníků, v metodách sociální práce i formě každodenní pomoci a podpory lidem s postižením
- Ilustrace na článku 12 Úmluvy

Článek 12 Rovnost před zákonem

- Klíčový článek – srdce Úmluvy
 - povinnost respektovat **právo lidí s postižením na právní způsobilost**, tzv. svéprávnost
 - zajistit **lidem asistenci za účelem uplatnění svéprávnosti**

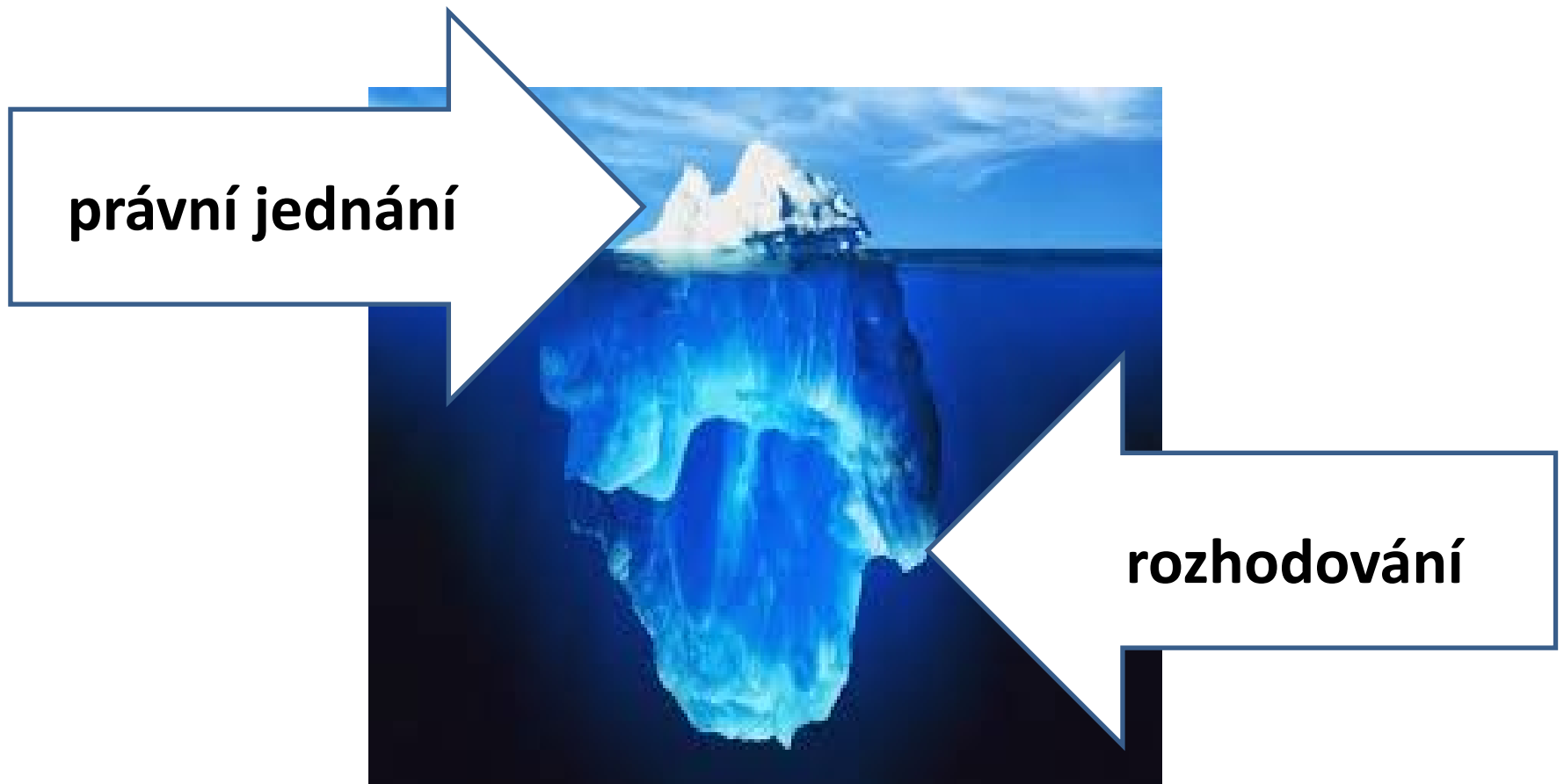
Omezování svéprávnosti: nepřípustné!

Náhradní
rozhodování:
nejlepší zájem

Podpora při
rozhodování &
právním jednání:
nejlepší porozumění

Podpora při rozhodování a právním jednání

Paní Elena

- 34 let, v posledních 12 letech 2 ataky duševní nemoci
- V době 2. ataky utratila 300 tis. + 90 tis. úvěr
- Otec: návrh na omezení svéprávnosti
- Soud: omezení s výjimkou částky do 1 tis. měsíčně, opatrovníkem otec
- V posledních 5 letech stabilizovaný stav, Elena chce vrátit svéprávnost, prostřednictvím jiné NNO oslovila Quip v 2012

Strategie

- Identifikovat důležité lidi, které paní E. požádá o pomoc
- Identifikovat rizika
- Připravit plán podpory při rozhodování a právním jednání
- Připravit žádost o navrácení svéprávnosti
- Týmová spolupráce:
 - právník
 - sociální pracovník Q
 - rodina a další blízcí lidé
 - ostatní sociální služby
 - ošetřující psychiatr
- Odsouhlaseno na prvním společném setkání s pí Elenou

Identifikace důležitých aspektů z pohledu pí Eleny a rizik z pohledu lidí kolem - **zdraví**

- E: Nedostat se do léčebny a zvládnout případnou ataku nemoci ambulantně
- Psychiatr:
 - Je důležité zachytit příchod ataky hned v počátku
 - Příchod ataky lze zastavit. Pro zastavení ataky je zásadní pomoc psychiatra, kterého musí paní Elena kontaktovat.

Směr řešení

Identifikace důl. aspektů z pohledu pí Eleny a rizik z pohledu lidí kolem - **finance**

- Paní Elena:
 - Nakládat se svými finančními prostředky moudře
 - Pomoc od rodičů se správou finančních prostředků na BÚ, např. aby měli i nadále volný přístup do BÚ
- Matka pí Eleny:
 - Aby se Elena naučila hospodařit se svými penězi a převzala za ně odpovědnost
 - Zvládnout situaci v případě, že i v případě duševního onemocnění způsobí neuváženým nakupováním zbl

Směr řešení

Plán podpory - zdraví

- Zachytit příchod ataky nemoci v samotném začátku, aby bylo možno ataku zastavit ambulantně.
 - Být s paní Elenou v pravidelném kontaktu – vidět se s ní a přitom si všímat, jak se má.
 - Být v pravidelném kontaktu s rodinou, zejména s rodiči. V komunitě, kde žije, je paní Elena v každodenním kontaktu s manželi Novákovými. S rodiči a s manželi Novákovými se paní Elena domluvila, že si budou všímat, jak se má.
- Uvědomit si varovné příznaky ukazující, že se rozvíjí ataka.
 - Lidé z komunity a rodina upozorní Pí Elenu na varovné příznaky
- Kontaktovat psychiatricku v situaci, kdy příznaky jsou závažné.
 - Manželé Novákovi nebo rodiče nabídnou Pí Eleně doprovod k psychiatrice, tj. doprovodí ji.
 - Pokud Pí Elena nebude mít náhled, manželé Novákovi nabídnou Pí Eleně doprovod k psychiatrice (Pí Elena seznámila manžele Novákové v kontaktu jsou)

**Plán podpory,
důvěra rodičů a
důkaz pro soud**

Plán podpory - finance

- Převzít odpovědnost a naučit se ovládat BÚ
 - Pí Elena požádá matku o radu, když bude potřebovat pomoc BÚ operacích. Matka tak, jako dosud vždy, dceři pomůže
- Zvládnout situaci pokud v důsledku ataky onemocnění způsobí Pí E. svým právním jednáním újmu
 - Pí E. učiní předběžného proklamaci neplatnosti právního jednání

**Plán podpory,
důvěra rodičů a
důkaz pro soud**

Kruh podpory

- Skupina lidí – (zejm.) neprofesionálů, kteří se zavázali Eleně poskytovat pomoc pro případ, že bude potřebovat pomoc při rozhodování a právním jednání
 - Rodiče
 - Manželé Novákovi
- Klíčová role přirozené podpory
- Sociální pracovnice v roli koordinátorky a facilitátorky setkání

Výsledek

- Soud rozhodl o navrácení svéprávnosti v plném rozsahu
- Hlavní důkazy:
 - doporučení znalce
 - podpora opatrovníka
 - plán podpory
 - připravený text předběžného prohlášení

Jiná situace: p. Vojta

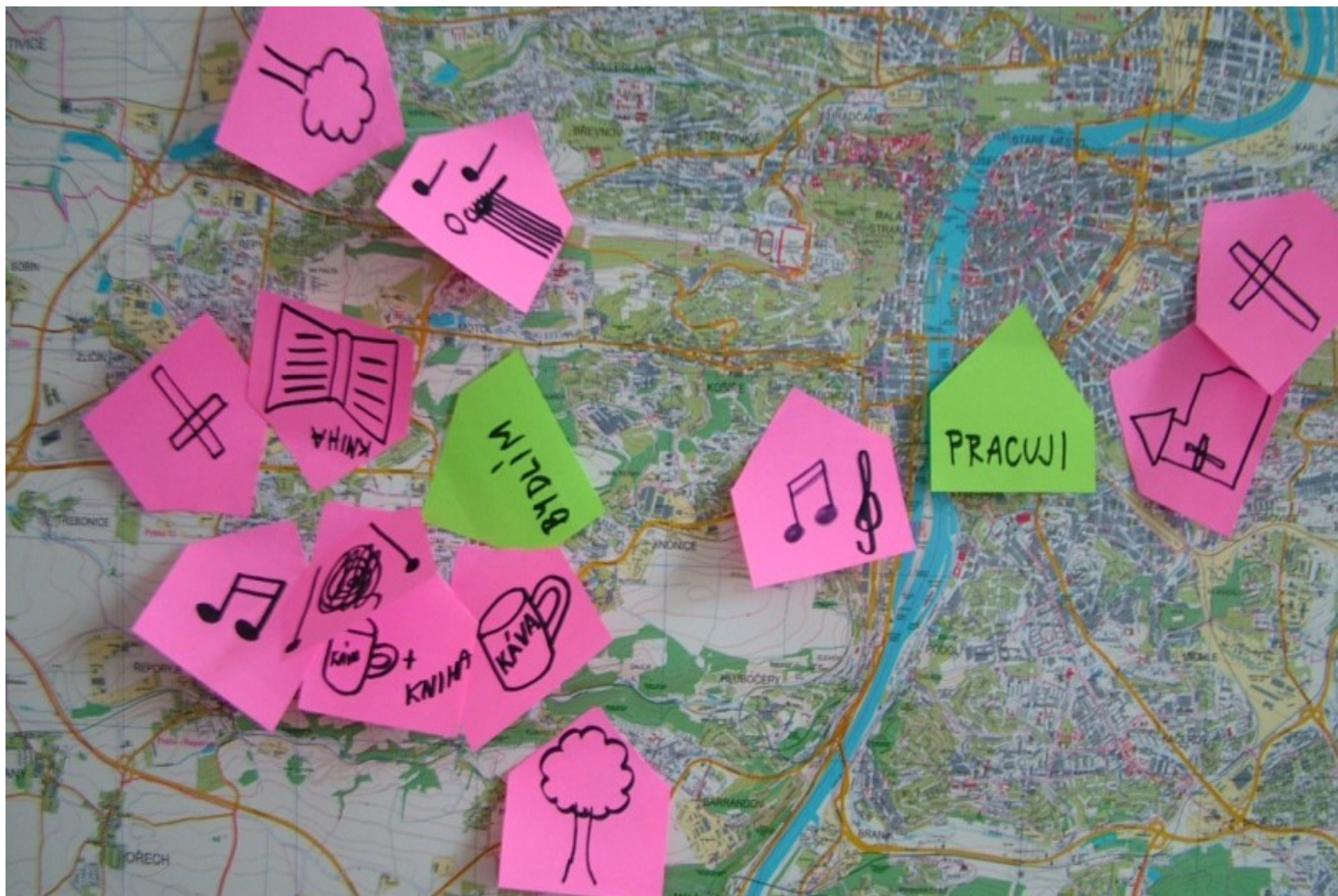
- 61 let, odešel z ústavní péče do nového domova do pronajatého bytu do města, kde nikoho neznal s výjimkou sociální pracovnice terénní služby a opatrovníka
- Potřebuje pomoc rozhodováním: vysvětlit varianty, navést na možnosti řešení apod.
- Částečné omezené svéprávnosti, opatrovník mu každý týden vydává příslušnou částku peněz na bankovním účtu, který Vojtovi založil
- **Jak zajistit kruh podpory pro rozhodování?**

Mapování osobních sítí

Kam až sahá naše odpovědnost?

Mapování komunity

Co potřebuje umět sociální pracovník

- Podpora komunikace. Nestačí *poznat, kdy je člověk spokojen*
- Přirozená podpora. Budování a posilování sociálních sítí člověka
- Rozeznat potřebu podpory při rozhodování. Pozor na apel *neovlivňovat či nemanipulovat vůli klienta*, může vést k přehlédnutí potřeb
- *Myšlení a plánování zaměřené na člověka* pomůže odhalit skutečné oblasti, kde člověk potřebuje pomoc, a vůli člověka

Umění ustoupit stranou

- Oprostit se od uvažování v rámci nabídky profesionální pomoci (agency driven) a nechat se vést člověkem a jeho představami a zdroji (person driven)
- *Instituce odpojují lidi od komunity. ... Nejhorší, co můžeme udělat, je dát lidem všechno, co potřebují a nedat jim příležitost darovat své dary“ (McKnight, 2014)*

Doporučená literatura

- <http://www.kvalitavpraxi.cz/res/data/025/002888.pdf>
- <http://www.un.org/disabilities/default.asp?id=150>
- Bradley, V., Ashbaugh, J., & Blaney, B. (1994). *Creating individual supports for people with developmental disabilities*. Baltimore: Paul Brookes Publishing.